



Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (åttonde avdelningen)

den 11 maj 2017*

”Begäran om förhandsavgörande — Luftfart — Förordning (EG) nr 261/2004 — Artikel 5.1 c — Kompensation och assistans till passagerare vid inställda flygningar — Undantag från skyldigheten att betala kompensation — Transportavtal som ingås via en internetresebyrå — Lufttrafikföretag som i god tid har underrättat resebyrån om att avgångstiden för flygningen har ändrats — Resebyrå som i ett e-postmeddelande har översänt denna information till en passagerare tio dagar före flygningen”

I mål C-302/16,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Rechtbank Noord-Nederland (Domstolen för Norra Nederländerna) genom beslut av den 18 maj 2016, som inkom till domstolen den 27 maj 2016, i målet

Bas Jacob Adriaan Krijgsman

mot

Surinaamse Luchtvaart Maatschappij NV,

meddelar

DOMSTOLEN (åttonde avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden M. Vilaras samt domarna J. Malenovský och D. Šváby (referent),
generaladvokat: H. Saugmandsgaard Øe,

justitiesekreterare: A. Calot Escobar,

efter det skriftliga förfarandet,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

- Surinaamse Luchtvaart Maatschappij NV, genom A.J.F. Gonesh, advocaat,
- Frankrikes regering, genom D. Colas, E. de Moustier och M.-L. Kitamura, samtliga i egenskap av ombud,
- Österrikes regering, genom G. Eberhard, i egenskap av ombud,
- Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,

* Rättegångsspråk: nederländska.

— Europeiska kommissionen, genom N. Yerrell och F. Wilman, båda i egenskap av ombud,

med hänsyn till beslutet, efter att ha hört generaladvokaten, att avgöra målet utan förslag till avgörande,

följande

Dom

- 1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 5.1 c i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 (EUT L 46, 2004, s. 1).
- 2 Begäran har framställts i ett mål mellan Bas Jacob Adriaan Krijgsman och lufttrafikföretaget Surinaamse Luchtvaart Maatschappij NV (nedan kallat SLM) angående detta företags beslut att inte ersätta Bas Jacob Adriaan Krijgsman med anledning av att hans flygning ställts in.

Unionsrätt

Förordning nr 261/2004

- 3 I skälen 1, 7 och 12 i förordning nr 261/2004 anges följande:

”(1)

Gemenskapens verksamhet på lufttrafikområdet bör bland annat syfta till att sörja för ett långtgående skydd för passagerarna. Dessutom bör full hänsyn tas till de allmänna konsumentskyddskraven.

...

- (7) För att garantera en effektiv tillämpning av denna förordning bör de skyldigheter som där föreskrivs åvila det lufttrafikföretag som utför eller avser att utföra flygningen, antingen med eget flygplan eller med flygplan som det leasar med eller utan besättning eller också på annan basis.

...

- (12) Problem och olägenheter för passagerarna som orsakas av inställda flygningar bör också minskas. Detta bör åstadkommas genom att trafikföretagen förmås att före den tidtabellsenliga avgångstiden informera passagerarna om inställda flygningar och att de dessutom erbjuder en rimlig ombokning, för att passagerarna skall kunna vidta andra åtgärder. I annat fall bör lufttrafikföretagen kompensera passagerarna om inställningen av flygningen inte beror på extraordinära omständigheter som inte kunde ha undvikits även om alla rimliga åtgärder vidtagits.”

- 4 Artikel 2 i denna förordning har följande lydelse:

”I denna förordning avses med

...

b) *lufttrafikföretag som utför flygningen*: ett lufttrafikföretag som utför eller avser att utföra en flygning enligt ett avtal med passagerare eller som ombud för en annan juridisk eller fysisk person som har ett avtal med denna passagerare,

...”

5 I artikel 3.5 i samma förordning föreskrivs följande:

”Denna förordning skall tillämpas på alla lufttrafikföretag som tillhandahåller transport av passagerare som omfattas av punkterna 1 och 2. Om ett lufttrafikföretag som inte har ett avtal med passageraren fullgör skyldigheter enligt denna förordning, skall företaget anses göra detta som ombud för den person som har ett avtal med passageraren.”

6 Artikel 5.1 och 5.4 i förordningen har följande lydelse:

”1. Vid inställd flygning skall de berörda passagerarna

...

c) ha rätt till kompensation i enlighet med artikel 7 av det lufttrafikföretag som utför flygningen såvida inte

i) de minst två veckor före den tidtabellsenliga avgångstiden underrättas om att flygningen är inställd, eller

...

4. Bevisbördan för om passageraren har underrättats om den inställda flygningen samt när detta skett skall åvila det lufttrafikföretag som utför flygningen.”

7 I artikel 7.1 i förordning nr 261/2004 föreskrivs följande:

”Vid hänvisning till denna artikel skall passagerare få kompensation som uppgår till

a) 250 euro för alla flygningar på högst 1 500 kilometer,

b) 400 euro för alla flygningar inom gemenskapen på mer än 1 500 kilometer, och för alla övriga flygningar på mellan 1 500 och 3 500 kilometer,

c) 600 euro för alla flygningar som inte omfattas av a och b.

...”

8 Artikel 13 i denna förordning har följande lydelse:

”Om det lufttrafikföretag som utför flygningen har betalat kompensation eller uppfyllt andra skyldigheter som åligger lufttrafikföretaget enligt denna förordning, skall ingen bestämmelse i förordningen tolkas som en inskränkning av lufttrafikföretagets rätt att begära kompensation från någon, däribland tredje man, i enlighet med tillämplig lag. I synnerhet begränsas inte genom denna förordning rätten för det lufttrafikföretag som utför flygningen att begära ersättning från en researrangör eller annan person med vilken lufttrafikföretaget har ingått avtal. På samma sätt får ingen bestämmelse i förordningen tolkas som en inskränkning av rätten för en researrangör, eller en annan tredje man än en passagerare, med vilken lufttrafikföretaget har ingått avtal, att kräva ersättning eller gottgörelse från lufttrafikföretaget i enlighet med tillämpliga relevanta lagar.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågan

- 9 Bas Jacob Adriaan Krijgsman bokade en flygning tur och retur från Amsterdam Schiphol (Nederländerna) till Paramaribo (Surinam) på webbplatsen www.gate1.nl (nedan kallat Gate 1). Flygningen skulle genomföras av SLM och den tidtabellsenliga avgångstiden för den utgående flygningen var den 14 november 2014 klockan 15.15.
- 10 Den 9 oktober 2014 underrättades webbplatsen Gate 1 av SLM om att denna flygning hade ställts in.
- 11 Den 4 november 2014 erhöll Bas Jacob Adriaan Krijgsman ett e-postmeddelande från webbplatsen Gate 1 med information om att avgångstiden för den utgående flygningen hade ändrats till den 15 november 2014 klockan 15.15.
- 12 Bas Jacob Adriaan Krijgsman begärde den 20 december 2014 att SLM skulle betala kompensation till honom för den inställda flygningen. Bolaget avslog emellertid denna begäran den 5 mars 2015, med motiveringen att webbplatsen Gate 1 hade underrättats om det ändrade avgångsdatumet den 9 oktober 2014.
- 13 Webbplatsen Gate 1 meddelade den 12 juni 2015 Bas Jacob Adriaan Krijgsman att webbplatsen avsåg sig allt ansvar för den skada för vilken ersättning hade begärts av webbplatsen. Som skäl härför anfördes i huvudsak att webbplatsen endast hade i uppdrag att medverka till att avtal ingicks mellan passagerare och lufttrafikföretag, att den således inte hade något ansvar för de tidsmässiga ändringar som gjordes av ett lufttrafikföretag och att ansvaret för att underrätta passagerarna i en sådan situation åvilade lufttrafikföretaget, till vilket information om passagerarens e-postadress hade översänts tillsammans med övriga bokningsuppgifter.
- 14 Den 12 juni 2015 vände sig Bas Jacob Adriaan Krijgsman på nytt till SLM och begärde ersättning med det schablonbelopp på 600 euro som avses i artikel 7.1 c i förordning (EG) nr 261/2004. Denna begäran avslogs den 3 september 2015.
- 15 Bas Jacob Adriaan Krijgsman väckte därefter talan vid Rechtbank Noord-Nederland (Domstolen för Norra Nederländerna) och yrkade att SLM skulle förpliktas att betala detta belopp genom en omedelbart verkställbar dom.
- 16 SLM har bestritt talan. Bolaget har för det första gjort gällande att Bas Jacob Adriaan Krijgsman ingått ett reseavtal med en resebyrå. Bolaget har vidare framhållit att alla resebyråer som säljer bolagets biljetter, inklusive webbplatsen Gate 1, underrättades om att flygningen den 14 november 2014 skulle ställas in. Det har slutligen upplyst att det är brukligt att lufttrafikföretagen skickar information om flygningarna till de resebyråer som har ingått rese- och transportavtalet i passagerarnas namn. Resebyråerna ska därefter vidarebefordra denna information till passagerarna. I det nu aktuella fallet ska Bas Jacob Adriaan Krijgsman, med hänsyn till den information som SLM hade översänt till webbplatsen Gate 1 den 9 oktober 2014, anses ha underrättats mer än två veckor före den tidtabellsenliga avgångstiden om att hans flygning hade ställts in.
- 17 Den hänskjutande domstolen anser att det i förordning nr 261/2004 inte preciseras på vilket sätt som lufttrafikföretaget ska underrätta passagerarna i händelse av att en flygning ställs in, när det är fråga om ett transportavtal som ingåtts via en resebyrå eller webbplats.
- 18 Mot denna bakgrund beslutade Rechtbank Noord-Nederland (Domstolen för Norra Nederländerna) att vilandeförklara målet och ställa följande fråga till domstolen:

”Vilka krav (såväl formella som materiella) ska vara uppfyllda för att den underrättelseskyldighet som föreskrivs i artikel 5.1 c i förordning nr 261/2004 ska anses ha fullgjorts, när transportavtalet har ingåtts via en resebyrå eller när bokningen skett med hjälp av en webbplats?”

Prövning av tolkningsfrågan

- 19 Av beslutet om hänskjutande framgår att käranden i det nationella målet, som är en passagerare som via en internetresebyrå köpt en biljett till en flygning som genomförs av SLM, av detta lufttrafikföretag har begärt sådan kompensation som avses i artiklarna 5.1 c och 7 i förordning nr 261/2004 på grund av att han inte har underrättats om att denna flygning ställts in, minst två veckor före den tidtabellsenliga avgångstiden.
- 20 Enligt nämnda beslut är det emellertid ostridigt att detta lufttrafikföretag mer än två veckor före flygningens tidtabellsenliga avgångstid underrättade internetresebyrån om att flygningen hade ställts in, men att resebyrån inte underrättade käranden om detta förrän tio dagar före den tidtabellsenliga avgångstiden. Av detta beslut framgår inte att käranden ifrågasätter det sätt på vilket han underrättats om detta eller att underrättelse faktiskt har skett.
- 21 Den hänskjutande domstolen har således ställt sin fråga för att få klarhet i huruvida artiklarna 5.1 c och 7 i nämnda förordning ska tolkas så, att det lufttrafikföretag som utför flygningen är skyldigt att betala den kompensation som föreskrivs i dessa bestämmelser när en flygning ställs in utan att passageraren underrättas om detta minst två veckor före den tidtabellsenliga avgångstiden, inklusive när detta lufttrafikföretag minst två veckor före denna avgångstid har underrättat den resebyrå via vilken transportavtalet ingåtts med den berörda passageraren, men resebyrån inte har inom denna tid har underrättat passageraren om att flygningen ställts in.
- 22 I artikel 5.1 c i förordning nr 261/2004 föreskrivs att de berörda passagerarna, vid inställd flygning, ska ha rätt till kompensation i enlighet med artikel 7 i förordningen av det lufttrafikföretag som utför flygningen, såvida inte passagerarna minst två veckor före den tidtabellsenliga avgångstiden underrättas om att flygningen är inställd.
- 23 Enligt artikel 5.4 i förordning nr 261/2004 ska bevisbördan för att passageraren har underrättats om den inställda flygningen samt för när detta skett åvila det lufttrafikföretag som utför flygningen.
- 24 Enligt fast rättspraxis ska man vid tolkningen av en bestämmelse i unionsrätten inte bara beakta lydelsen, utan också sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i (dom av den 16 november 2016, Hemming m.fl., C-316/15, EU:C:2016:879, punkt 27 och där angiven rättspraxis).
- 25 Såsom den franska, den österrikiska och den polska regeringen samt kommissionen har anfört i sina skriftliga yttranden följer det av dessa bestämmelser klara ordalydelse att det lufttrafikföretag som utför flygningen ska betala den kompensation som föreskrivs i dessa bestämmelser, såvida inte företaget kan bevisa att den berörda passageraren har underrättats om att hans flygning har ställts in, minst två veckor före den tidtabellsenliga avgångstiden.
- 26 Tvärtemot vad SLM har hävdad gäller detta inte enbart i det fallet att transportavtalet har ingåtts direkt mellan den berörda passageraren och lufttrafikföretaget, utan även i det fallet att avtalet har ingåtts via en tredje man, såsom en internetresebyrå, i likhet med vad som är fallet i det nationella målet.
- 27 Såsom framgår av artikel 3.5 i förordning nr 261/2004 och skälen 7 och 12 i förordningen ska det lufttrafikföretag som utför eller avser att utföra en flygning ensam ansvara för betalningen av kompensation till passagerarna, när de skyldigheter som följer av förordningen har åsidosatts, däribland särskilt den underrättelseskylldighet som föreskrivs i artikel 5.1 c i denna.
- 28 Denna tolkning är den enda som är förenlig med målet, som anges i skäl 1 i förordning nr 261/2004, att säkerställa en hög skyddsnivå för passagerarna, då den säkerställer att en passagerare, som via en tredje man har bokat en flygning som därefter ställs in, kan identifiera vem som är skyldig att betala den kompensation som föreskrivs i artiklarna 5.1 c och 7 i denna förordning.

- 29 Fullgörandet av de skyldigheter som enligt förordning nr 261/2004 åligger det lufttrafikföretag som utför flygningen inskränker inte detta företags rätt att begära ersättning i enlighet med tillämplig nationell lagstiftning från den som orsakat att lufttrafikföretaget har åsidosatt sina skyldigheter, inklusive från tredje man, såsom föreskrivs i artikel 13 i förordningen (se, för ett liknande resonemang, dom av den 17 september 2015, van der Lans, C-257/14, EU:C:2015:618, punkt 46 och där angiven rättspraxis).
- 30 I denna artikel anges framför allt att förordning nr 261/2004 inte begränsar rätten för det lufttrafikföretag som utför flygningen att begära ersättning från en researrangör eller annan person med vilken detta lufttrafikföretag har ingått avtal.
- 31 Mot bakgrund av vad som anförts ovan ska frågan besvaras enligt följande. Artiklarna 5.1 c och 7 i förordning nr 261/2004 ska tolkas så, att ett lufttrafikföretag som ska utföra en flygning är skyldigt att betala den kompensation som föreskrivs i dessa bestämmelser, när en flygning ställs in utan att passageraren underrättas om detta minst två veckor före den tidtabellsenliga avgångstiden, inklusive när detta lufttrafikföretag minst två veckor före denna avgångstid har underrättat den resebyrå via vilken transportavtalet har ingåtts med den berörda passageraren, men resebyrån inte inom denna tid har underrättat passageraren om att flygningen ställts in.

Rättegångskostnader

- 32 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (åttonde avdelningen) följande:

Artiklarna 5.1 c och 7 i Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 261/2004 av den 11 februari 2004 om fastställande av gemensamma regler om kompensation och assistans till passagerare vid nekad ombordstigning och inställda eller kraftigt försenade flygningar och om upphävande av förordning (EEG) nr 295/91 ska tolkas så, att ett lufttrafikföretag som ska utföra en flygning är skyldigt att betala den kompensation som föreskrivs i dessa bestämmelser, när en flygning ställs in utan att passageraren underrättas om detta minst två veckor före den tidtabellsenliga avgångstiden, inklusive när detta lufttrafikföretag minst två veckor före denna avgångstid har underrättat den resebyrå via vilken transportavtalet har ingåtts med den berörda passageraren, men resebyrån inte inom denna tid har underrättat passageraren om att flygningen ställts in.

Underskrifter